

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан

філологічного факультету

проф. Бунчук Б.І.

«_____» _____ 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

Сучасна українська мова (Синтаксис, част. III)

(назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна
програма

«Філологія (українська мова та література)»

Спеціальність

6.020303 Філологія

Галузь знань

0203 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти

перший бакалаврський

Факультет

філологічний

Мова навчання

українська

Чернівці – 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасна українська мова (Синтаксис, част. I)» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія галузі знань 03 Гуманітарні науки, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 6 від «30» червня 2020 р.).

Розробники: Кульбабська Олена Валентинівна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри сучасної української мови.

Затверджено на засіданні кафедри сучасної української мови.
Протокол № 1 від «30» серпня 2022 року.

Завідувач кафедри

 Шабат-Савка С. Т.

Схвалено методичною радою філологічного факультету.
Протокол № 2 від «5» вересня 2022 року

Голова методичної ради філологічного факультету

 Антофійчук А. М.

1. Мета навчальної дисципліни.

Синтаксична теорія нині інтенсивно розвивається, унаслідок чого уточнюються й поглиблюються наші знання про основні синтаксичні одиниці, їх лінгвальну природу та класифікацію. Мовознавці ведуть пошуки змісту і форм різнорангових синтаксичних категорій. У цьому аспекті студентів необхідно ознайомити з усім розмаїттям поглядів, окреслити основні синтаксичні проблеми, над розв'язанням яких працюють українські й зарубіжні граматисти. Лише за таких умов можна сподіватися, що в майбутніх викладачів української мови виформовуватимуться власні погляди на те чи те питання, що вони не догматично, а творчо оволодіватимуть синтаксичною наукою.

Мета навчальної дисципліни – навчити студентів із-поміж різноманіття підходів до складних речень як самостійного класу синтаксичних одиниць української мови вирізнити такі теоретичні ідеї та концепції, що найповніше відбивають сучасний стан граматики й мають більшу пояснювальну силу; звернути особливу увагу на проблемні питання, що перебувають донині в центрі зацікавлень теоретиків-синтаксистів і отримують неоднозначні розв'язання; допомогти студентам пізнати й осмислити синтаксис у поняттях, які були б спроможні охопити внутрішню єдність синтаксичних одиниць і категорій, ієрархічні відношення між ними.

Процес формування мовленнєвої компетенції студентів під час вивчення складних речень і тексту потребує розв'язання низки **завдань**, зокрема:

1) дати студентам достатній обсяг знань із синтаксичного ладу української мови, що стала б підґрунтям для формування наукового світогляду майбутніх учителів (викладачів), а також мовленнєвих умінь і навичок (о с в і т н ь о з м і с т о в и й а с п е к т);

2) навчити майбутніх викладачів користуватися багатством мовних засобів, сприяючи постійному урізноманітненню граматичної будови мовлення (г р а м а т и к о - с т и л і с т и ч н и й а с п е к т);

3) удосконалити навички й уміння студентів використовувати різні типи складних речень у власному мовленні – писемному та усному – та викладацькій діяльності (к о м у н і к а т и в н о - д і я л ь н і с н и й а с п е к т).

Предмет навчальної дисципліни – система складних речень із різними типами синтаксичного зв'язку, їхня формальна, семантична і комунікативна організація, синтаксичні зв'язки та семантико-синтаксичні відношення між предикативними одиницями; синтаксична специфіка тексту як поєднання надфразних єдностей, а також стилістичні можливості цих засобів синтаксису української мови у різних функцій них стилях.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

2.1. Компетенції:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і

регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

2.2. Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями на нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовуючи їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 14. Використовувати мови, які передбачені програмою для вивчення, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 16. Знайти й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні явища й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

Студенти-бакалаври повинні знати:

- проблемні питання теорії складних речень та способи їх розв'язання в сучасному мовознавстві;

- оволодіти відповідною науковою термінологією, що передбачена в темарії лекцій курсу синтаксису;

- теоретичні відомості про складні (елементарні й неелементарні) речення, зокрема, про їхню будову, структурно-семантичні та функційні особливості, семантико-синтаксичні відношення між предикативними одиницями в складному реченні;

- особливості сурядного, підрядного та недиференційованого синтаксичного зв'язку між предикативними одиницями, основні засоби його репрезентації;

- стилістичний потенціал фігурально-риторичних фігур на рівні складного речення (хіазму, повторів, антитези, періоду, синтаксичного паралелізму тощо);

- специфіку структури й семантики надфразної єдності (складного синтаксичного цілого);

- правила вживання розділових знаків між предикативними частинами складних речень різних типів.

Студенти-бакалаври повинні вміти:

- вільно оперувати теоретичними й історичними відомостями, відповідною науковою термінологією в ділянці складного речення,

- використовувати набуті знання для аргументації тих чи тих наукових положень у процесі розкриття змісту виучуваного мовного явища;

- орієнтуватися у відмінностях наукових і шкільних класифікацій складних речень;-

- виокремлювати складні речення з тексту, урахувавши їхні структурно-семантичні особливості;

- аналізувати складні речення різноманітних типів за схемами мовного розбору, визначати їхню будову, засоби зв'язку й семантико-синтаксичні відношення між предикативними одиницями;

- правильно вживати складні речення в мовленні, беручи до уваги синонімічні можливості синтаксису, а також інтонацію та логічний наголос;

- характеризувати стилістичні функції складних речень у різностильових текстах;

- обґрунтовувати вживання розділових знаків за допомогою пунктуаційних правил, виконувати пунктуаційний розбір складних речень;

- віднаходити і виправляти пунктуаційні помилки на виучувані правила.

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <i>Сучасна українська мова (Синтаксис, част. III)</i>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4-ий	8	3	90	2	34	21	-	-	30	5	іспит
Заочна	4-ий	8	3	90	2	8	6	-	-	76	-	іспит

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекцій	Змістовий модуль 1. Складні речення сполучникового типу											
Тема 1. Місце складного речення в сучасній українській класиології.	2	2	--	-	-	-	6	-	-	-	-	6
Тема 2. Складносурядні речення та їх використання в різножанрових українськомовних текстах.	13	2	2	-	2	7	10	-	-	-	-	10
Тема 3. Структурно-семантичні та функціонально-стилістичні особливості складносурядних елементарних речень.	11	4	2	-	2	3	14	2	2	-	-	10
Тема 4. Складнопідрядні речення та їх використання в різних функційних стилях української мови.	11	2	2	-	-	7	10	-	-	-	-	10
Тема 5. Складнопідрядні речення нерозчленовані	6	4	2	-	-	-	12	2				10

структури: семантико- синтаксична та функціонально- стилістична типологія.												
Тема 6. Семантико-син- таксичні та функціонально- стилістичні особливості складнопідрядних речень розчленованої структури.	19	6	6	-	-	7	12	-	2	-	-	10
Разом за ЗМ1	62	20	14	-	4	24	64	4	4	-	-	56
Теми лекцій	Змістовий модуль 2. Складні речення безсполучникового типу. Текст											
Тема 1. Складні безсполучникові речення: визна- чення, типологія, функції, розділові знаки.	10	4	2	-	1	3	14	2-	2	-	-	10
Тема 2. Складні речення ускладненого типу.	15	8	4	-	-	3	12	2	-	-	-	10
Тема 3. Специфіка надфразної єдності як одиниці тексту.	6	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом за ЗМ 2	28	14	7	-	1	6	26	4	2	-	-	20
Усього годин	90	34	21	-	5	30	90	8	6	-	-	76

3.3. Теми (ключові питання) семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
1		
...		

3.4. Теми (ключові завдання) практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.1	Складносурядні елементарні речення відкритої структури в сучасній українській мові: структурні, семантичні та стилістичні особливості в сучасній українській мові.	2
1.2	Складносурядні елементарні речення закритої структури: структурно-семантичні та комунікативно-стилістичні особливості в сучасній українській мові.	2
1.3	Складнопідрядні речення та їх використання в різних функційних стилях української мови.	2
1.4	Складнопідрядні елементарні речення нерозчленованої структури та їхній функційний потенціал у сучасній українській мові.	2
1.5	Складнопідрядні елементарні речення розчленованої структури: структурно-семантичні та функційні особливості в сучасній українській мові.	6
2.1	Складні безсполучникові речення: визначення, типологія, функції, розділові знаки, їхнє місце в системі кореферентних одиниць.	2
2.2	Складні ускладнені речення із сполучниковим і безсполучниковим зв'язками. Період.	4
2.3	Надфразна єдність: визначення, особливості будови та функції в тексті.	1
	Усього	21

3.5. Теми (ключові завдання) лабораторних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	
...	

3.6. ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

3.6.1. Науково-дослідні завдання

1. Підготуйте аналітичну інформацію на одну із запропонованих тем: „Складносурядні речення на тлі жанрової диференціації газетної мови”;

„Складнопідрядні речення на тлі жанрової диференціації художньої мови”;
 „Складні безполучникові речення в перекладних текстах наукового жанру”.

2. Установіть основні тенденції стилістичного використання складносурядних (складнопідрядних, безполучникових) речень у функцій них стилях української мови.

3. З'ясуйте частотність уживання різних типів складних речень у тексті певного стилю (на прикладі одного з жанрів). Наскільки регулярно вони виконують функцію заголовку? У який спосіб складні речення уможливають розгортання інформаційно-комунікативного простору тексту? Підготуйте тези доповіді, узагальнивши результати спостережень.

4. Доведіть на конкретних прикладах або спростуйте тезу: *„Активність у використанні складносурядних речень спричинена загальною тенденцією до посиленої експресивізації мови сучасної української преси, у якій згадані синтаксичні побудови стали органічними через їхню здатність передавати складні явища, тематично поєднані, зближені загальним описом, та поширювати, розгортати, увіразнювати ці описи”* (І. Я. Завальнюк).

5. Прокоментуйте твердження: *„Своєрідність складносурядних речень полягає в тому, що їхні предикативні частини синтаксично і семантично незалежні одна від одної”* (П. С. Дудик, Л. В. Прокопчук).

6. Підготуйте огляд наукової літератури з теоретичної проблеми: *„Диференціація сурядних та підрядних сполучників залежно від реалізації семантико-синтаксичної функції”*.

7. На матеріалі різножанрових текстів сучасної української газети доведіть, що *„універсальність уживання сполучника і для вираження багатьох значенневих відтінків слугує яскравою ілюстрацією принципу економії в мові”* (А. П. Грищенко).

8. Узагальніть чинники, що зумовлюють асемантичність сурядних і підрядних сполучників.

9. З'ясуйте нові тенденції уживання розділових знаків у складних речень (на матеріалі українських часописів).

10. Укладіть термінологічний словник до теми 1, розтлумачивши такі лінгвістичні терміни: *актуалізація, надфразна єдність (складне синтаксичне ціле), приєднувальні конструкції, парцельовані конструкції, семантико-синтаксичні відношення, синтаксична деривація, синтаксичний зв'язок, складносурядні речення, складносурядні речення відкритої структури, складносурядні речення гнучкої структури, складносурядні речення закритої структури, складносурядні речення фіксованої (негнучкої) структури, сурядний зв'язок, сурядність (паратак西斯); формально елементарні / неелементарні складносурядні речення; семантично елементарні / неелементарні складносурядні речення.*

3.6.2. Розробіть конспект-схему та підготуйте мультимедійну презентацію на одну із запропонованих нижче тем (на вибір студента):

№	Назва теми
1.	Актуальні проблеми дослідження складного речення в сучасному слов'янському мовознавстві.
2.	Складне речення: проблеми дослідження і типологія наукових підходів до вивчення.
3.	Предикативна одиниця як структурний компонент складного речення.
4.	Формально-синтаксична структура складного речення.
5.	Семантико-синтаксична організація складного речення.
6.	Комунікативна специфіка складного речення.
7.	Засоби вираження семантико-синтаксичних відношень і синтаксичних зв'язків у складному реченні.
8.	Загальна характеристика та наукові підходи до складносурядного речення.
9.	Типологія наукових підходів до вивчення складносурядного речення.
10.	Загальна характеристика складнопідрядного речення.
11.	Типологія наукових підходів до вивчення складнопідрядного речення.
12.	Специфіка складного речення з недиференційованим синтаксичним зв'язком.
13.	З історії появи та розвитку складних синтаксичних конструкцій.
14.	Поняття про структурно-семантичне ускладнення складних речень
15.	Критерії виділення складних ускладнених речень як окремих синтаксичних одиниць.
16.	Період як різновид ускладненого складного речення. Надфразна єдність як складник тексту.
17.	Правила та способи перетворення прямої мови на непряму.
18.	Структурні та пунктуаційні особливості прямої мови.
19.	Специфіка діалогів і політологів як способів відтворення чужого мовлення.
20.	Пунктуація у складних реченнях із різними типами зв'язку.

3.6.3. Теми рефератів (на вибір студента)

1. З історії вивчення складних речень у вітчизняному та зарубіжному мовознавстві.
2. Просте речення і предикативна одиниця: збіжні та відмінні ознаки.
3. Інтонація як засіб синтаксичного зв'язку в складному реченні.
4. Структурно-семантична і комунікативна організація складного речення в діалогічному мовленні.
5. Фразеологізовані утворення у структурі складного речення діалогічного мовлення.
6. Складні речення перехідного типу в сучасній українській граматиці.
7. Інноваційні процеси та явища в галузі складного речення.
8. Співвідношення засобів зв'язку частин складного речення у першоджерелі та перекладній літературі.
9. Семантико-синтаксична структура складного речення, її взаємозв'язок із формально-синтаксичною структурою.
10. Період як різновид ускладненого складного речення.
11. Нові явища в синтаксисі сучасної української мови. Конструкції експресивного синтаксису, їхній стилістичний потенціал у різностильових текстах.
12. Складне синтаксичне ціле як окрема одиниця синтаксису.
13. Принципи української пунктуації.
14. Система розділових знаків у сучасній українській мові та їхні основні функції.
15. Особливості пунктуації в аспектах різного функціонального призначення синтаксичних одиниць.
16. Проблема авторських розділових знаків.
17. Нові семантико-стилістичні вияви складносурядних (складнопідрядних, складних безсполучникових) речень у мові ЗМК.
18. Формально-синтаксичні співвідношення в системі складного речення.
19. Оновлена стилістична конотативність складносурядних речень у мові ЗМК,
20. Функціонально-семантична організація та комунікативне оформлення складносурядних речень відкритої структури.
21. Комунікативно-прагматичні функції складносурядних речень з єднальними сполучниками.
22. Єднальні складносурядні речення як маркери темпоральності в тексті.
23. Змістова переорієнтація складносурядних розділових речень у мові художнього та публіцистичного стилів.
24. Розділові складносурядні речення як емоціогенний засіб художньо-публіцистичного жанру.
25. Стилістичні функції складносурядних речень із сполучниками і (й), та (= і), з контрастним, єднально-поширювальним і результативно-висновковим значеннями в мові ЗМК.
26. Нові явища в активізації сполучних засобів у протиставних складносурядних реченнях у публіцистичних текстах.
27. Зіставні складносурядні речення як одиниці вираження художнього контексту.

28. Специфіка складносурядних речень із конкретизаторами сполучникової семантики.

29. Комунікативне спрямування градаційних складносурядних речень та їхнє структурно-семантичне оновлення в мові ЗМК.

30. Стилiстична маркованiсть приєднувальних складносурядних речень в мові різностильових текстів.

31. Конструкції прямої і непрямой мови. Діалог. Полілог.

32. Невласне пряма мова та її виражальні можливості. Цитація та її форми в перекладних текстах. Пунктуація в текстах, що містять різні форми чужого мовлення.

3.6.4. Творча робота (одне із завдань на вибір студента)

1. Перекласти українською мовою текст будь-якого функціонального стилю, адекватно відтворивши семантико-синтаксичні відношення між предикативними одиницями.

2. Написати коротку замітку на актуальну тему для стінгазети, використовуючи складні речення різних типів.

3. Граматико-стилiстичний розбiр текстiв. Виокремивши неелементарні речення, з'ясуйте тип ускладнення, охарактеризуйте їх формально-синтаксичні та семантико-синтаксичні особливості. З огляду на тип зв'язного мовлення опишіть їхні стилістичні функції в тексті.

4. Здійснити мовний аналіз кореферентних засобів у творах-першодруках та їхніх перекладах (за вибором студента).

5. Укласти словничок синонімічних засобів зв'язку складного речення, дібраних із мови творів українських письменників (за вибором студента).

6. Написати есеї на самостійно обрану тему, використовуючи співвідносні у формально-семантичному плані синтаксичні одиниці.

7. Перекласти українською мовою текст будь-якого функціонального стилю, обґрунтувати доцільність сполучникових засобів, дібраних із числа синонімічних.

8. Із запропонованого тексту виписати складносурядні та складнопідрядні речення. Скориставшись Словником сполучників української мови (К. Г. Городенська), схарактеризувати основні засоби синтаксичного зв'язку між предикативними одиницями.

**3.7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з освітньої компоненти „Сучасна українська мова (Синтаксис, част. III)”**

№	Назва теми/ кількість балів/форма контролю	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Складні речення сполучникового типу		
1	<p><i>Тема 2.</i> Складносурядні речення та їх використання в різножанрових українськомовних текстах. <i>Завдання: Діалог цитат.</i> Опрацюйте рекомендовану літературу до теми. Випишіть визначення складних речень і проаналізуйте їхні формально-синтаксичні, семантико-синтаксичні та функційні особливості. <i>Кількість балів – 12.</i> <i>Форма контролю –</i> аналітичний звіт, укладання словничка лінгвістичних термінів, доповідь / повідомлення, індивідуальна та групова (у парах і групах) робота.</p>	7
2	<p><i>Тема 3.</i> Структурно-семантичні та функціонально-стилістичні особливості складносурядних елементарних речень. <i>Завдання. Граматико-стилістичний аналіз складносурядних речень.</i> Доберіть текст певного функційного стилю. Випишіть з нього різнотипні складносурядні речення. Установіть особливості їхньої структури та стилістичні функції. <i>Кількість балів – 12.</i> <i>Форма контролю –</i> робота з різножанровими текстами, розбір складносурядних речень відкритої та закритої структури за схемою, розпрацювання алгоритму синтаксичного аналізу.</p>	3
3	<p><i>Тема 4.</i> Складнопідрядні речення та їх використання в різних функційних стилях української мови. <i>Завдання. Метод проєктів.</i> Об'єднайтеся в групи й підготуйте проєкти на теми: „Складнопідрядні речення прислівного</p>	7

	<p>типу (присубстантивні)”, „Складнопідрядні речення прислівного типу (прикомпаративні)”, „Складнопідрядні речення корелятивного типу (займенниково-співвідносні)”.</p> <p><i>Кількість балів – 12.</i></p> <p><i>Форма контролю –</i> робота над індивідуальним / колективним проектом, підготовка мультимедійної презентації.</p>	
4	<p><i>Тема 5.</i> Складнопідрядні речення нерозчленованої структури: семантико-синтаксична та функціонально-стилістична типологія.</p> <p><i>Завдання.</i> Візьміть активну участь у колоквіумі „Семантико-синтаксичні та функціонально-стилістичні особливості складнопідрядних речень розчленованої структури в сучасній українській мові”</p> <p><i>Кількість балів – 12.</i></p> <p><i>Форма контролю –</i> участь у колоквіумі, підготовка доповіді / повідомлення, робота з графічним матеріалом, аналітичний звіт.</p>	3
5	<p><i>Тема 6.</i> Семантико-синтаксичні та функціонально-стилістичні особливості складнопідрядних речень розчленованої структури.</p> <p><i>Завдання.</i> Розберіть 10 різнотипних складнопідрядних речень нерозчленованої та розчленованої структур за схемою синтаксичного аналізу.</p> <p><i>Кількість балів – 24.</i></p> <p><i>Форма контролю –</i> розбір складнопідрядних речень за схемою, розпрацювання алгоритму синтаксичного аналізу.</p>	4
Змістовий модуль 2. Складні речення безсполучникового типу. Текст		
6	<p><i>Тема 1.</i> Складні безсполучникові речення: визначення, типологія, функції, розділові знаки.</p> <p><i>Завдання.</i> 1. Проаналізуйте теоретичні засади дослідження складних</p>	3

	<p>безсполучникових речень у сучасному українському мовознавстві. Заповніть узагальнювальну таблицю, що презентуватиме збіжні й відмінні позиції синтаксистів. Прокоментуйте дібраний матеріал. Обґрунтуйте вашу позицію щодо формально-синтаксичних, семантико-синтаксичних і комунікативних особливостей складних речень із недиференційованим зв'язком.</p> <p>2. Розберіть 10 різнотипних складних безсполучникових речень типізованої та нетипізованої структури за схемою синтаксичного аналізу.</p> <p><i>Кількість балів – 12.</i></p> <p><i>Форма контролю –</i> робота з друкованими та інтернет-джерелами, укладання таблиці, аналітичний звіт.</p>	
7	<p><i>Тема 2.</i> Складні речення ускладненого типу.</p> <p><i>Завдання.</i> 1. Проаналізуйте визначення складних речень ускладненого типу та їхні релевантні ознаки, які містять підручники. Укладіть лексикографічний профіль цього базового термінопоняття.</p> <p>2. Розберіть 10 різнотипних складних речень ускладненої структури за схемою синтаксичного аналізу.</p> <p><i>Кількість балів – 24.</i></p> <p><i>Форма контролю –</i> розбір складних речень із однотипним і різнотипними синтаксичними зв'язками за схемою, розпрацювання алгоритму синтаксичного аналізу.</p> <p><i>Кількість балів – 12.</i></p> <p><i>Форма контролю –</i> укладання словничка лінгвістичних термінів, робота зі схемами синтаксичного розбору складних речень.</p>	3
	<i>Усього годин</i>	30

Кількість набраних студентом балів множиться на коефіцієнт 0,5.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

Механізм оцінювання результатів навчальної діяльності студентів оприєвнено в засадничих документах Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича – у «Положенні про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти», «Положенні про апеляцію на результати підсумкового семестрового контролю знань студентів» (<https://drive.google.com/file/d/1kHg1Wh84yGmLqTIYdQO0e7m38qCrSmcR/view>).

З-поміж критеріїв контролю й оцінювання навчальних досягнень магістрантів релевантними є:

– систематичність (*основні показники критерію* – регулярне відвідування лекцій і практичних занять, вчасне виконання завдань самостійної та індивідуальної робіт, написання модульних контрольних робіт за узгодженим графіком тощо);

– активність (*основні показники критерію* – ініціативність, творчий підхід, якість підготовки до лекцій і практичних занять, високий / достатній рівень виконання завдань самостійного характеру);

– результативність (*основні показники критерію* – високий / достатній рівень засвоєння теоретичного матеріалу, уміння застосувати сформовані знання на практиці та під час науково-дослідницької роботи).

Система оцінювання знань, умінь і навичок є накопичувальною, тобто складається із суми балів за різними видами здійсненого контролю).

Підсумкова (загальна) оцінка навчальної дисципліни – сума оцінок (балів), одержаних за виконання самостійної роботи, результатів модульного контролю та за виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (за яке студент може отримати 10 балів за умови наявності менше 35 балів за поточні види практичної / самостійної роботи). Підсумкову оцінку виставляють після вивчення навчальної дисципліни в повному обсязі і «виводять» як суму проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань складається з рейтингу з навчальної/самостійної роботи, для оцінювання якої призначається 60 балів, і рейтингу з атестації (іспит) – 40 балів.

Політика оцінювання: Роботи, що їх студент / студентка здає з порушенням установлених для академгрупи термінів без поважних причин, оцінюють на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається лише з дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, участь у наукових заходах або програмі подвійного дипломування, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн-формі за погодженням із деканом факультету).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт й іспиту заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюємо з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей (як це передбачає диференційований підхід в організації навчального процесу).

„Відмінно” (A) – студент вільно й у повному обсязі володіє програмовим матеріалом, уміє безпомилково визначити синтаксичні явища сучасної української мови, пояснити їхні граматичні особливості з опертям на шкільну програму та сучасні наукові підходи; вміє аналізувати мовні й позамовні явища, закономірності, порівнює, систематизує, конкретизує їх; робить власні висновки на ґрунті спостережень, моделює мовні та позамовні поняття, закономірності; прогнозує подальший розвиток мовних явищ; переносить раніше вивчені знання та вміння в нову ситуацію; самостійно обирає аспект запропонованої теми, висловлює власну позицію, наводить приклади, аргументи, ілюструє відповідь власними прикладами; володіє нормами української літературної мови; усне та письмове висловлювання студента вирізняється стильовою виразністю та комунікативною доцільністю. Крім того, слухач курсу старанно виконав усі завдання, запропоновані для самостійного вивчення; виконав ІНДЗ, глибоко розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 90–100.

„Добре” (B) – студент вільно володіє теоретичним матеріалом курсу, уміє вправно визначити морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, пояснити їхні граматичні особливості з опертям на шкільну програму та сучасні наукові підходи; обґрунтувати процеси, що відбуваються в синтаксичній системі української мови; вміє аналізувати мовні й позамовні явища, закономірності, порівнює, систематизує, конкретизує їх; робить власні висновки на ґрунті спостережень, моделює мовні та позамовні поняття та закономірності; прогнозує подальший розвиток мовних явищ; переносить раніше вивчені знання

і вміння в нову ситуацію; обирає самостійно аспект запропонованої теми, висловлює власну позицію, наводить приклади, аргументи, ілюструє відповідь власними прикладами; володіє нормами української літературної мови; усне та письмове висловлювання студента вирізняється стильовою виразністю та комунікативною доцільністю. Попри те, під час конкретного аналізу студент допускає: 1) незначні неточності, які не впливають на загальний результат; 2) окремі похибки та неточності, які не впливають на загальну стрункість знань і свідчать про розуміння теоретичного і практичного матеріалу. Крім того, слухач курсу частково володіє відповідною науковою термінологією; досить активно готувався до практичних занять; загалом добре опрацював питання самостійного вивчення; розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 82–89.

„Добре” (C) – студент загалом володіє програмовим матеріалом курсу, уміє визначити морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, пояснити процеси, що в ній відбуваються; за аналізу мовних й позамовних явищ допускає окремі незначні помилки; моделює мовні та позамовні поняття, явища та закономірності, проте власні висновки на ґрунті спостережень викликають труднощі; не завжди послідовно застосовує раніше засвоєнні знання в новій ситуації; допускає окремі неточності у термінології, окремі похибки та неточності в доборі ілюстративного матеріалу, які не впливають на загальний результат, проте свідчать про часткове розуміння ним теоретичного і практичного матеріалу. Мовлення студента відзначається деякими порушеннями літературних норм української мови. Крім того, слухач курсу виявляє обізнаність з конкретної теми і те, що він частково засвоїв рекомендовані до кожної теми джерела і спеціальну літературу; розкриває, але не в повному обсязі, питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 75-81.

„Задовільно” (D) – студент досить поверхнево володіє програмовим матеріалом курсу, уміє визначити деякі морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, але не може пояснити процеси, що в ній відбуваються; за аналізу мовних й позамовних явищ допускає серйозні помилки, неточності у термінології, помилки у доборі ілюстративного матеріалу, не вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між мовними явищами та здійснювати їх порівняльний аналіз з опорою на шкільну і вишівську навчальні програми; не завжди послідовно застосовує раніше засвоєнні знання в новій ситуації. Мовлення студента відзначається порушеннями літературних норм української літературної мови. Загалом студент володіє мінімальними знаннями, які дають змогу в майбутньому виконувати свої фахові функції, попри те, неповно розкриває спеціальні питання, закономірності, не зовсім точно трактує поняття і терміни. Практичний аналіз тексту виконує взагалі правильно, однак допускає суттєві неточності. Крім того, слухач курсу демонструє фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, які розглядали під час лекцій та роботи на практичних заняттях;

обмежується мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури; пасивно поводить себе під час роботи на практичних заняттях, не виявляє належних навичок у ході мовного розбору речень і тексту й бажання до самостійної роботи; частково розкриває питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 69–74.

„Задовільно” (E) – студент поверхнево володіє програмовим матеріалом курсу, здебільшого вміє визначити деякі морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, але не може пояснити процеси, що в ній відбуваються; аналіз мовних й позамовних явищ викликає труднощі; не вміє застосувати раніше засвоєні знання в новій ситуації; плутається у термінології, допускає грубі помилки у доборі ілюстративного матеріалу, не вміє встановлювати причиново-наслідкові зв'язки між мовними явищами. Мовлення студента відзначається грубими порушеннями літературних норм української мови; практичний аналіз мовного матеріалу виконує, однак допускає суттєві неточності і грубі фактичні помилки. Загалом студент володіє мінімальними знаннями, які дають змогу в майбутньому виконувати свої фахові функції. Крім того, слухач курсу демонструє фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій та роботи на практичних заняттях; обмежується опосередкованим вивченням програмового матеріалу та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури; пасивно поводить себе на практичних заняттях, не виявляє належних навичок у ході мовного розбору речень і тексту й бажання до самостійної роботи; фрагментарно розуміє питання, що їх винесено на підсумковий модуль-контроль.

Загальна сума балів: 50–68.

„Незадовільно з можливістю перескладання” (Fx) – студент поверхово володіє програмовим матеріалом курсу, не вміє визначити більшість морфологічних і синтаксичних явищ сучасної української мови, пояснити процеси, що в ній відбуваються; аналіз мовних й позамовних явищ не виконує; не вміє застосувати раніше засвоєні знання в новій ситуації; допускає грубі помилки у доборі ілюстративного матеріалу, не вміє встановлювати причиново-наслідкові зв'язки між мовними явищами; мовлення студента відзначається грубими порушеннями літературних норм української мови. Студент не володіє термінологією, не розуміє значень конкретних теоретичних і практичних питань. Обсяги теоретичних знань і практичних навичок такого студента не достатні для виконання фахових обов'язків. Крім того, слухач курсу не відвідував частину лекційних та практичних занять; пасивно поводить себе на практичних заняттях, не виявив бажання до самостійної роботи; не опрацював рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтується в програмовому матеріалі; не розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 35–49 (з можливістю повторного складання).

„Незадовільно з обов'язковим повторним курсом” (F) – студент демонструє повне незнання програмового матеріалу; потребує повторного

вивчення курсу. Крім того, слухач курсу не відвідував лекційних і практичних занять; не виявив бажання до самостійної роботи, не опрацював рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтуються у виучуваних мовних явищах; не бажав відповідати на поставлені питання під час проведення практичних занять, фактично не засвоїли програму курсу; цілковито не розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 0–34 (з обов'язковим повторним курсом).

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)						Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів	
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль №2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T1	T2	T3
5	5	5	5	5	5	10	10	10
						40	100	

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Вид семестрового контролю: модульні контрольні роботи, екзамен.

5. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

<i>Результати навчання</i>	<i>Методи навчання</i>	<i>Форми оцінювання</i>
ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями на нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовуючи їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.	Методи кооперативного навчання.	Робота в парах / групах.
ПРН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.	Наочні методи (спостереження; ілюстрування; демонстрування; відеометоди).	Самоконтроль.
ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.	Проблемно-пошукові методи. Самостійна робота. Алгоритмування.	Робота з діаграмами, графіками, схемами, таблицями
ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх	Практичні методи (вправи різних типів; ситуативне	Виконання практичних завдань. Робота з

застосовувати у практичній діяльності.	моделювання).	лексикографічними джерелами. Метод «Відкритий мікрофон».
ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	Загальнонаукові методи (аналіз; синтез; узагальнення; систематизація; порівняння; конкретизація).	Мультимедійні презентації результатів аналізу специфіки простого та складного речень української мови
ПРН 14. Використовувати мови, які передбачені програмою для вивчення, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.	Загальнонаукові методи (аналіз; синтез; узагальнення; систематизація; порівняння; конкретизація). Мозковий штурм. Індивідуальні відповіді та групове обговорення на практичних заняттях.	Індивідуальна та групова (в парах і групах) робота. Написання есеїв на наукові, соціальні та повсякденні теми. Робота з українськомовними паралельними перекладами художніх текстів для встановлення варіантних синтаксичних засобів вираження інформації.
ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.	Практичні методи (вправи різних типів; ситуативне моделювання).	Виконання практичних завдань. Синтаксичний розбір словосполучень і простих двоскладних речень за схемою. Тестування.
ПРН 16. Знайти й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.	Загальнонаукові методи (аналіз; синтез; узагальнення; систематизація; порівняння; конкретизація).	Конспектування. Аналітичний огляд наукових джерел. Доповідь. Рольове моделювання ситуацій.
ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні явища й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.	Методи формування творчої діяльності (проектна діяльність).	Розпрацювання та мультимедійна презентація проектів (індивідуальних; командних; дослідницько-творчих тощо). Письмові самостійні роботи (реферати, есе, доповіді, тези тощо).

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

7.1 Базова (основна)

- Бевзенко С. П.** Структура складного речення в українській мові : [монографія] / С.П. Бевзенко. К. : Вид-во Київ. держ. пед. ін-ту, 1984. 79 с.
- Вихованець І. Р.** Нариси з функціонального синтаксису української мови : [монографія] / І. Р. Вихованець. К. : Наук. думка, 1992. 224 с.
- Вихованець І. Р.** Граматика української мови. Синтаксис : [навч. посібник] / І. Р. Вихованець. К. : Либідь, 1993. 368 с.
- Вихованець І. Р.** Семантико-синтаксична структура речення : [монографія] / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, В. М. Русанівський. К. : Наук. думка, 1983. 220 с.
- Вінтонів М. О.** Актуальне членування речення і тексту: формальні та функційні вияви / М. О. Вінтонів : [монографія]. Донецьк : Донецький нац. ун-т, 2013. 327 с.
- Волох О. Т.** Сучасна українська літературна мова : [підручник] / О. Т. Волох, М. Т. Чемерисов, Є. І. Чернов. К. : Вид-че об'єдн. „Вища школа”, Голов. вид-во, 1976. 375 с.
- Городенська К. Г.** Дери́вація синтаксичних одиниць : [монографія] / К. Г. Городенська / Ін-т мовознавства; відп. ред. І. Р. Вихованець. К. : Наук. думка, 1991. 192 с.
- Гуйванюк Н. В.** Формально-семантичні співвідношення в синтаксисі української мови : навч. посібник / Н. В. Гуйванюк. Чернівці : Рута, 1994. 72 с.
- Дудик П. С.** Синтаксис української мови : підручник / П. С. Дудик, Л. В. Прокопчук. К. : Академія, 2010. 384 с.
- Жовтобрюх М. А.** Курс сучасної літературної української мови : [підруч. для студ. вищих навч. закл.] / М. А. Жовтобрюх, Б. М. Кулик. Ч. І. К. : Вища шк., 1972. 402 с.
- Герман К. Ф.** Структурно-семантичний аналіз складносурядних речень сучасної української літературної мови : навч. посібн. / К. Ф. Герман. Чернівці : Чернів. держ. ун-т, 1973. 54 с.
- Городенська К. Г.** Сполучники української літературної мови : [монографія] / К. Г. Городенська. К. : Вид-чий дім Дмитра Бурого, 2010. 204 с. [4]. (Студії з українського мовознавства).
- Грищенко А. П.** Складносурядне речення в сучасній українській літературній мові : монографія / А. П. Грищенко. К. : Наук. думка, 1969. 155 с.
- Дорошенко С. І.** Складні безсполучникові конструкції в сучасній українській мові : монографія / С.І. Дорошенко. Харків : Вища школа, 1980. 151 с.
- Загнітко А. П.** Український синтаксис (науково-теоретичний і навчально-практичний комплекс) : у 2-х частинах / А. П. Загнітко. Ч. І. К. : ІЗМН, 1996. 202 с.
- Загнітко А. П.** Теоретична грамати́ка української мови. Синтаксис: монографія / А. П. Загнітко. Донецьк : ДонДУ, 2001. 662 с.
- Загнітко А. П.** Основи українського теоретичного синтаксису / А. П. Загнітко. Ч. І. Горлівка : ГДППМ, 2004. 227 с.

- Іваницька Н. І.** Теоретичний синтаксис української мови : посібник для аспірантів, магістрантів, студентів-філологів / Н. І. Іваницька. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2002. 168 с. [4] (Актуальні проблеми граматики).
- Івченко М. П.** Сучасна українська літературна мова : підручник. К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1965. 592 с.
- Єрмоленко С.Я.** Синтаксис і стилістична семантика : монографія. К. : Наук. думка, 1982. 210 с.
- Каранська М. У.** Синтаксис сучасної української літературної мови : [навч. посібн.] / М. У. Каранська. К. : Либідь, 1995. С. 174–181.
- Кулик Б. М.** Курс сучасної української літературної мови / Б. М. Кулик. 2-е вид. Ч. 1. К. : Рад. шк., 1965. 283 с.
- Мірченко М. В.** Структура синтаксичних категорій : [монографія] / М. В. Мірченко. Вид. 2-ге, переробл. Луцьк : РВВ „Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2004. 393 с.
- Попова І. С.** Фундаментальні категорії метамови українського синтаксису (одиниця, зв'язок, модель) : монографія / І. С. Попова. Дніпропетровськ : ДНУ, 2009. 432 с.
- Слинько І. І.** Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання / І. І. Слинько, Н. В. Гуйванюк, М. Ф. Кобилянська. К.: Вища шк., 1994. С. 597–628.
- Сучасна українська літературна мова: Синтаксис : [підручник] / за заг. ред. І. К. Білодіда. К. : Наук. думка, 1972. С. 387–409.**
- Сучасна українська літературна мова : [підручник] / керівник авт. колективу А. П. Медушевський. К. : Вища шк. Головне вид-во, 1975. 398 с.**
- Сучасна українська мова : [підручник] / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; за ред. О. Д. Пономарева. К. : Либідь, 1997. 400 с.**
- Сучасна українська літературна мова : [підручник] / за ред. А. П. Грищенка. 2-ге вид., переробл. і доп. К. : Вища шк., 1997. 493 с.**
- Сучасна українська літературна мова : [підручник] / за ред. М. Я. Плющ. 3-тє вид., стереотип. К. : Вища шк., 2001. 430 с.**
- Сучасна українська мова: Синтаксис : [навч. посібн.] / С. П. Бевзенко, Л. П. Литвин, Г. В. Семеренко. К. : Вища шк., 2005. 270 с.**
- Сучасна українська мова: Морфологія. Синтаксис : підручник / за ред. А. К. Мойсієнка. К. : Знання, 2010. С. 321–327.**
- Шульжук К. Ф.** Синтаксис української мови : [підручник] / К. Ф. Шульжук. К. : Академія, 2004. С. 231–248.
- Ющук І.П.** Українська мова : підручник. К. : Либідь, 2006. 640 с.

7.2 Допоміжна

- Бацевич Ф. С.** Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Ф. С. Бацевич. К. : Академія, 2004. 344 с.
- Вихованець І. Р.** Частина мови в семантико-граматичному аспекті : [монографія] / І. Р. Вихованець. К. : Наук. думка, 1988. 256 с.
- Вихованець І. Р.** Типологія семантико-синтаксичних відношень / І. Р. Вихованець. *Українська мова: Теорія і практика* : темат. зб. наук. праць. К. : ІСДО, 1993. С. 7–10.

- Белошапкина В.А.** Сложное предложение в современном русском языке: некоторые вопросы теории: монографія / В.А. Белошапкина. М.: Просвещение, 1967. 160 с.
- Бронська А. А.** Про синтаксичні відношення у безсполучникових складних реченнях / А.А. Бронська. *Мовознавство*. 1973. № 6. С. 56–63.
- Валгина Н. С.** Синтаксис современного русского языка: уч. пособ. / Н.С. Валгина. М.: Высш. шк., 1978. С. 349–385.
- Вихованець І. Р.** Складнопідрядні речення на тлі семантико-синтаксичної валентності / І.Р. Вихованець. *Лінгвістичні студії*: зб. наук. праць. Донецьк: ДонДУ, 1996. Вип. 2. С. 27–31.
- Вихованець І.** Проблема класифікації складнопідрядних речень / І.Р. Вихованець. *Лінгвістичні студії*: зб. наук. праць. Донецьк: ДонДУ, 2000. Вип. 6. С. 8–11.
- Вихованець І. Р.** Нариси з функціонального синтаксису української мови: монографія / І.Р. Вихованець. К.: Либідь, 1992. 224 с.
- Галас А. М.** Структурні і функціональні особливості періоду в українській літературній мові: автореф. ... канд. філол. наук. Ужгород, 1997. 23 с.
- Герман К. Ф.** Складносурядні речення з градаційними сполучниками / К.Ф. Герман. *Укр. мова і літ. в школі*. 1972. № 1. С. 28–30.
- Глушкова Г. М.** Структура категорії сурядності / Г.М. Глушкова. *Лінгвістичні студії*: зб. наук. праць. Донецьк: ДонДУ, 1994. Вип. 1. С. 64–68.
- Глушкова Г.** Складносурядні речення фразеологізованої структури / Г.М. Глушкова. *Лінгвістичні студії*: зб. наук. праць. Донецьк: ДонДУ, 2000. Вип. 6. С. 11–17.
- Глушкова Г.** До питання про сурядні сполучники / Г.М. Глушкова. *Лінгвістичні студії*: зб. наук. праць. Донецьк: ДонДУ, 2001. Вип. 7. С. 60–64.
- Давнюк С. В.** Синтаксичні зв'язки і семантико-синтаксичні відношення в складних конструкціях з сурядністю і підрядністю / С.В. Давидюк. *Лінгвістичні студії*: зб. наук. праць. Донецьк: ДонДУ, 1996. Вип. 2. С. 46–50.
- Городенська К. Г.** Граматичний словник української мови: Сполучники / К. Г. Городенська. К., Херсон: Ін-т укр. мови НАН України, Херсон. держ. ун-т, 2007. 349 с. [2].
- Греб М. М.** Семантико-граматичні чинники формування зіставного відношення в складних конструкціях сучасної української мови: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 „Українська мова” / М. М. Греб. Х., 2005. 20 с.
- Гуйванюк Н. В., Кардащук О. В., Кульбабська О. В.** Українська мова: схеми, таблиці, тести: навч. посібн. / Н. В. Гуйванюк, О. В. Кардащук, О. В. Кульбабська. Львів: Світ, 2005. 304 с.
- Гуйванюк Н. В., Кульбабська О. В.** Складні ускладнені речення (Теоретично-практичний блок): рекомендований МОН України як навчальний посібник для студ. вищих навч. закл. / Н.В. Гуйванюк, О.В. Кульбабська. Чернівці: Рута, 2003. 143 с.
- Дорошенко С.** Розрізнення інваріантів, варіантів і синонімів у складних безсполучникових умовно-наслідкових реченнях / Сергій Дорошенко. *Лінгвістичні студії*: зб. наук. праць. Донецьк: ДонДУ, 2001. Вип. 7. С. 72–5.

- Дудик П. С.** Стилістика української мови / П. С. Дудик. К. : Академія, 2005. С. 273–278.
- Завальнюк І. Я.** Синтаксичні одиниці в мові української преси початку ХІ століття: функціональний і прагматичний аспекти : монографія / Інна Яківна Завальнюк. Вінниця : Нова книга, 2010. С. 224–235.
- Загнітко А. П.** Теорія сучасного синтаксису : монографія / А. П. Загнітко. Донецьк : ДонНУ, 2006. 378 с.
- Іваницька Н. І.** Нариси з синтаксису української мови / Н. І. Іваницька. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2011. 183 с.
- Зарицька В.** Складнопідрядні речення з синкретичними означально-з'ясувальними підрядними / Валентина Зарицька. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2002. Вип. 9. С. 64–69.
- Зарицька В.** Складнопідрядні речення обставинно-атрибутивного типу підрядними / Валентина Зарицька. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2003. Вип. 11; ч. 1. С. 148–153.
- Капелюшний А. О.** Стилістика і редагування : практичний словник-довідник журналіста / А. О. Капелюшний. Львів : ПАІС, 2002. 576 с.
- Костусяк Н.** Структура міжрівневих категорій сучасної української мови : монографія / Наталія Костусяк. Луцьк : Волинський нац. ун-т, 2012. 452 с.
- Кучеренко І. К.** Складнопідрядні речення з кількома підрядними / І.К. Кучеренко. *Укр. мова і літ. в шк.* 1973. № 5. С. 30–39.
- Мамалыга А. И.** Структура газетного текста : монографія / А. И. Мамалыга. К. : Изд-во при Киев. гос. ун-те „Выща шк.”, 1983. 136 с.
- Масицька Т. Є.** Граматична структура дієслівної валентності : [монографія] / Т. Є. Масицька. Луцьк : Вид-во Волин. держ. ун-ту імені Лесі Українки, 1998. 208 с.
- Масицька Т. Є.** Типологія семантико-синтаксичних реченневих залежностей : монографія / Т. Є. Масицька. Луцьк : ПВД : „Твердиня”, 2016. 416 с.
- Мельничук О. С.** Розвиток структури слов'янського речення / О. С. Мельничук. К. : АН УРСР, 1966. 323 с.
- Наливайко Ю.** Співвідношення означально-обставинного синкретизму членів речення і підрядних частин / Юрій Наливайко. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2002. Вип. 10. С. 53–58.
- Орехов В.** Співвідношення актуального та граматичного членування складнопідрядного речення / Володимир Орехов. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2003. Вип. 11; ч. 1. С. 211–215.
- Пац Л.** Недиференційований зв'язок у складному безсполучниковому реченні / Любов Пац. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2003. Вип. 11; ч. 1. С. 221–227.
- Пецак М. М.** Комунікативний синтаксис // М. М. Пецак. К. : Довіра, 2000. 150 с.
- Плиско К. М.** Викладання синтаксису української мови : навч. посібн. / К. М. Плиско. К. : Рад. шк., 1978. 182 с.
- Пономарів О. Д.** Стилістика сучасної української мови : підручник / О. Д. Пономарів. 3-тє вид., перероб. і доп. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2000. 248 с.
- Пономарьова Л.** Диференційні та кваліфікаційні ознаки складнопідрядних речень прислівного типу / Л. Пономарьова. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2001. Вип. 8. С. 82–88.
- Силіна В. І.** Вивчення безсполучникового складного речення / В.І. Силіна. *Укр. мова і літ. в шк.* 1975. № 11. С. 79–83.

- Симулик М. В.** Складні речення ускладненого типу в сучасних слов'янських мовах : навч. посібн. / М. В. Симулик. Ужгород, 1974. 80 с.
- Сербенська О.** Актуальне інтерв'ю з мовознавцем: 140 запитань і відповідей / Олександра Сербенська, Марія Волощак. К. : Просвіта, 2001. С. 135–143.
- Спільник Т. М.** Градаційне відношення в структурі складних сполучникових конструкцій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / Т. М. Спільник. Х., 2004. 20 с.
- Селіванова О.** Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / Олена Селіванова. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
- Сич В. Ф.** Синтаксичні функції інфінітива / В. Ф. Сич. *Українська мова і література в школі*. 1972. № 3. С. 24–30.
- Українська мова** : [енциклопедія]. К. : Укр. енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004.
- Український** правопис / АН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Ін-т української мови. 4-е вид, випр. і доп. К. : Наук. думка, 1993. С. 139–142; 143; 147–149.
- Шинкарук В.** Категорії модусу і диктуму у структурі речення : монографія / Василь Шинкарук. Чернівці : Рута, 2002. 217 с.
- Шитик Л.** Синхронічна перехідність синтаксичних одиниць в українській мові : монографія / Людмила Шитик. Черкаси : Вид-ець Чабаненко Ю. А., 2014. 474 с.
- Чернишова Л.** Деякі структурно-семантичні особливості присубстантивно-означальних речень / Л. Чернишова. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2001. Вип. 8. С. 58–62.
- Шульжук К. Ф.** Семантична структура складного багатокомпонентного речення / К. Ф. Шульжук. *Мовознавство*. 1987. № 6. С. 11–16.
- Шульжук К. Ф.** Ускладнені складнопідрядні речення в сучасній українській мові / К. Ф. Шульжук. *Укр. мова і літ. в шк.* 1983. № 9. С. 34–38.
- Шульжук К. Ф.** Складні багатокомпонентні конструкції в системі речення / К. Ф. Шульжук. *Мовознавство*. 1986. № 6. С. 24–32.
- Шульжук К.** Складне речення і об'єднання речень / К. Ф. Шульжук. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонДУ, 1997. Вип. 3. С. 61–66.
- Шульжук Н.** Незакінчені конструкції у структурі складного речення діалогічного мовлення / Н. Шульжук. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонДУ, 1999. Вип. 5. С. 181–186.
- Шульжук Н. В.** Структурно-семантична і комунікативна організація речення у діалоговому мовленні / Н. В. Шульжук. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонДУ, 1996. Вип. 2. С. 35–38.
- Шульжук Н.** Фразеологізовані утворення у структурі складного речення діалогічного мовлення / Н. В. Шульжук. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонДУ, 2000. Вип. 6. С. 22–25.

8. Інформаційні ресурси

1. Дистанційна освіта. Режим доступу: www.chnu.cv.ua
2. Вікіпедія. Режим доступу: uk.wikipedia.org/wiki
3. ukrainskamova.narod.ru/Links/Syntaks/218.HTM
4. www.ukrlib.com.ua/sochm/printout.php?id=542
5. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>).

6. Бібліотека української поезії (<http://poetry.uazone.net>).
7. Просвіта (<http://www.internet.net.lib>).
8. Бібліотека «Українського міста» (Чикаго) (<http://ukrtown.com.library>).
9. UkrLib (<http://ukrlib.com.ua>).
10. Сучасна українська література (<http://ukrlit.kma.mk.ua>).
11. Українська бібліотека (<http://www.lib.org.ua>).
12. Український центр (<http://ukrcenter.com>).
13. Мережева бібліотека української літератури (<http://www.ukrib.km.ru>).
14. <http://www.day.kiev.ua>.
15. <http://www.chl.kiev.ua>.
16. <http://www.kobzar.info>.
17. <http://linguist.univ.kiev.ua>.
18. <http://ukrainskamova.narod.ru>
19. <http://www.akademia-ps.com.ua>